

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

Кафедра теорії та методики музичного мистецтва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
 О. Б. Жильцов
“ 6 ” 01 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

Галузь знань 02 Культура і мистецтво
Спеціальність 025 “Музичне мистецтво”
Освітній рівень: другий (магістерський)

Інститут мистецтв

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи
Начальник відділу моніторингу якості освіти
Програма № 00 59 / 18

(підпис) (прізвище, ініціали)
« 26 » 18 р.

А.О.Таранник

Робоча програма «Теорія музичної освіти» для студентів галузі знань
02 Культура і мистецтво, спеціальності 025 Музичне мистецтво.

Розробник: Олексюк Ольга Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики музичного
мистецтва.

Протокол № 6 від «15» січня 2018 року.

Завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва

(Олексюк О.М.)

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ**

Кафедра теорії та методики музичного мистецтва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-методичної

та навчальної роботи

_____ О. Б. Жильцов

“ ____ ” _____ 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

Галузь знань 02 Культура і мистецтво
Спеціальність 025 “Музичне мистецтво”
Освітній рівень: другий (магістерський)

Інститут мистецтв

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

А.О.Таранник

Робоча програма «Теорія музичної освіти» для студентів галузі знань
02 Культура і мистецтво, спеціальності 025 Музичне мистецтво.

Розробник: Олексюк Ольга Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики музичного
мистецтва.

Протокол № 6 від «15» січня 2018 року.

Завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва

_____ (Олексюк О.М.)

©_____, 20__ рік

©_____, 20__ рік

ЗМІСТ:

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
1. Опис предмета навчальної дисципліни	8
2. Тематичний план навчальної дисципліни	9
3. Програма	10
4. Навчально-методична карта дисципліни «Теорія музичної освіти»	17
5. Завдання для самостійної роботи	18
6. Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю	20
7. Методи навчання	22
8. Методичне забезпечення курсу	22
9. Рекомендована література	
<i>Основна</i>	23
<i>Додаткова</i>	23

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс «Теорія музичної освіти» є однією з центральних профілюючих дисциплін, вона спрямована на становлення професійної діяльності майбутнього музиканта-педагога, передбачає оволодіння теоретичними і практичними навичками, необхідними для роботи в якості викладача музики у різних закладах музичної освіти.

Основа навчальної дисципліни — фундаментальні положення музикознавства, теорії музичного виконавства, музичної психології, загальної педагогіки та психології. Теоретичні та практичні проблеми, які охоплює даний курс різносторонньо розглядають процес музичної освіти.

«Теорія музичної освіти» представлена як самостійна дисципліна, що має свою предметну зону, категоріальний апарат, спектр проблем та інше. Під час вивчення дисципліни розкривається картина сучасного стану теорії музичної освіти як науки через призму колективного досвіду зарубіжних та українських учених – дослідників, та видатних виконавців, педагогів – практиків.

Теорія музичної освіти розглядає такі аспекти:

- положення і закономірності, які розкривають можливості мистецтва та педагогіки в музичній освіті;
- пріоритетні особистісні якості особистості майбутнього фахівця у сфері музичного мистецтва;
- цілісна модель компонентів музичної освіти;
- сутність, види та особливості професійної діяльності фахівця у сфері музичного мистецтва.

Вивчення теоретичного матеріалу супроводжується семінарськими заняттями, які не лише забезпечують традиційний зв'язок теорії і практики, але й відкривають можливості розвивати педагогічну самосвідомість майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва, формувати їх психологічну готовність до самореалізації в професійній діяльності.

У процесі семінарських занять студенти розв'язують творчі задачі, виконують самостійні письмові роботи. Окремі семінарські заняття проводяться у формі ділових та рольових ігор, дидактичних дискусій, "мозкового штурму", різних видів тренінгів.

Програму курсу укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу з даної дисципліни, необхідне методичне забезпечення.

Мета курсу: підготовка фахівців у сфері музичного мистецтва відповідно до рівня і тенденцій розвитку сучасної науки; вивчення теоретичних засад музичної освіти, осмислення практичного досвіду зарубіжних та українських учених.

Завдання курсу:

- розкрити сутність теорії музичної освіти, сформулювати систему основних знань про музичну освіту;
- осмислити зміст програми у межах цілісного музично-педагогічного процесу;
- реалізувати ідею загального інтелектуального та морального розвитку особистості;
- сформувати основи гуманістичної культури особистості студентів;
- оволодіти основами теорії музичної освіти, реалізуючи принципи гуманізації та естетизації у межах цілісної музично-педагогічної концепції;
- розвинути у студентів самостійність мислення і потребу в самоосвіті і саморозвитку;
- оволодіти різноманітними видами професійно-творчої діяльності.

У результаті вивчення курсу студенти мають знати:

- принципи, закономірності, методологічні засади, функції музичної освіти;
- зміст теорії музичної освіти та його складові;
- характеристику теорії музичної освіти як втілення духовного досвіду людства;
- історичні періоди становлення і розвитку систем музичної освіти на Україні та у світі;
- здобутки європейської музичної педагогіки від античності до XXI століття;
- провідні ідеї українських та зарубіжних учених XX-XXI століття;
- сучасні тенденції розвитку музичної освіти та сучасні підходи до проблеми розвитку музичних здібностей дітей;
- характеристику державних документів, які визначають зміст музичної освіти;
- форми організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі;
- пріоритетні професійні якості майбутнього фахівця у сфері музичного мистецтва;

вміти:

- моделювати музичний освітній процес;
- розрізняти специфіку світобачення і світорозуміння кожної культурно-історичної епохи, виділяти основні етапи розвитку музичної освіти;
- визначати основні напрямки світової філософської та культурологічної думки;
- користуватися сучасною науковою термінологією;
- опрацьовувати тексти (першоджерела), складати конспект, тези, готувати реферати;
- класифікувати, інтерпретувати та систематизувати отриману інформацію;
- аргументовано відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему, толерантно ставитися до протилежних думок;

- застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань та в особистому житті;

- збагачувати власний духовний потенціал шляхом самоосвіти, переводити оброблену інформацію у вигляд зовнішніх процесів, тобто практичного здійснення.

що забезпечують формування наступних **програмних компетентностей**: загальних та фахових (спеціальних).

Загальні

Інформаційна:

Здатність (до):

- самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань.

Методологічна:

- визначення малодосліджених аспектів у професійній галузі, які є актуальними для розвитку педагогічної науки і мистецтвознавства; розуміння методології освіти.

Самоосвітня:

- самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.

Фахові

Спеціальні

Здатність (до):

- оволодіння знаннями теорії музичної освіти в Україні та за рубежом, принципів і методів навчання студентів вищих мистецьких навчальних закладів;
- аналізу здобутків європейської музичної педагогіки;
- розуміння змісту та принципів укладання навчальних і робочих програм з фахових дисциплін;
- вивчення та систематизації знань зі змісту державних документів, які визначають сутність музичної освіти;
- практичного використання засвоєних професійно профільованих знань в галузі методики музичного навчання.

Програмні результати навчання

- Знання теорії музичної освіти. Готовність до науково-педагогічної діяльності у вищій школі. Здатність до самостійного наукового пошуку в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.
- Розуміння технології укладання навчальних і робочих програм з фахових дисциплін. Володіння дидактичним матеріалом з музично-теоретичних, методичних і музично-виконавських дисциплін.
- Здатність до самореалізації та розкриття особистісного творчого потенціалу, професійного лідерства та успіху, самоосвіти і самовдосконалення.

Перелік дисциплін, засвоєння яких необхідно студентам для вивчення курсу: педагогіка вищої школи, психологія вищої школи, хорове диригування, постановка голосу, хоровий клас, основний музичний інструмент, основи наукових досліджень, методологія наукових досліджень в галузі мистецтвознавства і музичної педагогіки.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: теорія музичної освіти як навчальна дисципліна, в якій розкривається картина сучасного стану теорії музичної освіти як науки, через призму узагальнення колективного досвіду українських та зарубіжних науковців.

Курс	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>2 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>1 модуль</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>60 годин</i></p> <p>Тижневих годин: <i>1 година</i></p>	<p>Галузь знань <i>02 Культура і мистецтво</i></p> <p>Спеціальність <i>025 “Музичне мистецтво”</i></p> <p>Освітній рівень: <i>другий (магістерський)</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: <i>1.</i></p> <p>Семестр: <i>2.</i></p> <p><i>Аудиторні заняття: 16 год.</i> Лекції (теоретична підготовка): <i>8 год.</i> Семінарські заняття: <i>8 год.</i></p> <p>Самостійна робота: <i>40 год.</i></p> <p>Модульний контроль: <i>4 годин</i></p>

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Разом	Аудиторних	Лекції	Семінари	Самостійна робота	Підсумковий контроль
	Змістовий модуль I «Методологічна засади теорії музичної освіти»						
1.1	Теорія музичної освіти як форма організації наукового знання та навчальна дисципліна	14	4	2	2	10	
1.2	Парадигмальні підходи та принципи теорії музичної освіти	14	4	2	2	10	
	Модульний контроль	2					2
1.3	Закони і закономірності музичної освіти	14	4	2	2	10	
1.4	Функції музичної освіти	14	4	2	2	10	
	Модульний контроль	2					2
	Разом	60	16	8	8	40	4

3. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I «Методологічна засади теорії музичної освіти»

Лекція 1. Теорія музичної освіти як форма організації наукового знання та навчальна дисципліна

План:

1. Мета та завдання курсу.
2. Характеристика базових понять курсу.
3. Структурні елементи теорії музичної освіти.

Мета курсу - закласти теоретичні основи діяльності вчителя музики, необхідні йому для подальшої самоосвіти та самовдосконалення педагогічної майстерності. Основними завданнями курсу є: розкрити значущість теорії музичної освіти для вчителя музичного мистецтва; оволодіти знаннями про сутність теорії музичної освіти, її основні категорії, поняття та закономірності; сформувати досвід творчого застосування теоретичних знань в галузі музичної освіти; сформувати професійні компетентності і досвід музично-педагогічної діяльності майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Теорія в широкому розуміння слова розглядається сучасними філософами (зокрема Л. Мікешиною) як комплекс поглядів, уявлень, ідей спрямованих на пояснення, інтерпретацію знання та пізнавальної діяльності.

Музична освіта - процес засвоєння знань, умінь та навичок, необхідних для музичної діяльності. Під музичною освітою розуміють також і саму систему організації музичного навчання. *Під музичним вихованням* розуміють цілеспрямоване формування ціннісного, особистісного ставлення учнів до явищ музичного мистецтва. *Музичний розвиток* – це процес і результат розвитку музично-творчих здібностей учня, що виводить його на якісно новий рівень музичної діяльності. *Теорією* ми називаємо вищу, найрозвиненішу форму організації наукового знання, яка дає цілісне уявлення про сутнісні зв'язки певної галузі дійсності – об'єкта даної теорії. *Теорія передбачає* вихідну основу – первинні припущення, постулати, аксіоми, загальні закони теорії, що в сукупності описують ідеалізований об'єкт.

Теорія музичної освіти розглядає такі аспекти: положення і закономірності, що розкривають можливості мистецтва і педагогіки в музичному вихованні, навчанні і розвитку учнів; уявлення про учня як суб'єкта музичної освіти; пріоритетні професійні якості особистості вчителя музичного мистецтва; цілісна модель компонентів музичної освіти; сутність, види і особливості професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.

Література основна: 2, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 5, 9.

Семинар 1. Теорія музичної освіти як форма організації наукового знання та навчальна дисципліна

1. Дайте визначення мети та завдань курсу «Теорія музичної освіти».
2. Охарактеризуйте базові поняття курсу.
3. Проаналізуйте аспекти які вивчає теорія музичної освіти.

Література основна: 2, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 5, 9.

Лекція 2. Парадигмальні підходи та принципи теорії музичної освіти

План:

1. Сучасні парадигмальні підходи в теорії музичної освіти.
2. Характеристика принципів теорії музичної освіти.
3. Основні концепції в теорії музичної освіти.

Особистісно орієнтований, суб'єкт-суб'єктний підхід передбачає, з одного боку, орієнтацію освітнього процесу на загальну мету – розвиток особистості, а з іншого, – шлях реалізації цієї мети – суб'єкт-суб'єктна (реципроктна, гармонійна) взаємодія всіх учасників освітнього процесу.

Герменевтичний підхід передбачає побудову діяльності педагога не стільки на основі його знань про особистість, скільки на здатності зрозуміти ("прочитати") внутрішню логічну зв'язність, організованість явищ її життя. При цьому інформація розглядається педагогом не як завершальний матеріал, а як такий, що постійно розвивається, який щоразу створюється, не відтворюється за раз і назавжди заданим еталоном (С.У. Гончаренко).

Філософсько-антропологічний підхід – базується на рефлексивній тенденції до аналізу педагогічної дійсності через призму комплексу людинознавчих дисциплін. Він знаменує собою переорієнтацію педагогічної парадигми від знанневих орієнтирів освіти на людиномірні цінності освітнього процесу.

Системно-синергетичний підхід дозволяє виявити компоненти та системотвірні і функціональні зв'язки педагогічних систем, процесів та аналізувати здатність учасників освітнього процесу до самоорганізації, активного творчого конструювання своєї багатоваріантної діяльності; методологія синергетики передбачає розгляд цілісності структури особистості суб'єктів навчально-виховної діяльності як сукупності стійких властивостей і змінних ситуацій особистісно-професійного розвитку.

Культурологічний підхід визначається сукупністю методологічних прийомів, які забезпечують аналіз будь-якої сфери соціального і психологічного життя, зокрема сфери освіти і педагогіки, через призму системоутворювальних культурологічних понять ("культура", "культурні зразки", "норми", "цінності", "побут", "спосіб життя", "культурна діяльність", "полікультурність", "транскulturність", "інтеркультурність" та ін.). Загалом, метою культурологічної освіти стає людина культури, змістом – культура як середовище, а культуротворчість – спосіб розвитку людини в культурі.

Спираючись на тенденції розвитку суспільства, цінності, цілі та закономірності розвитку особистості, вимоги до системи вищої мистецької освіти в умовах інноваційного оновлення, інтеграції та глобалізації, до найбільш загальних, соціокультурних *принципів* керування ми відносимо: принцип наступності / еволюційності розвитку системи вищої мистецької освіти; принцип культуровідповідності у вищій мистецькій освіті; принцип урахування взаємозв'язку, взаємодії лінійності і нелінійності в розвитку, коли траєкторія лінійного розвитку коригується багаторівневими інноваційними процесами; принцип підвищення ролі системно-наукового, концептуального знання у всіх видах людської діяльності; принцип випереджальної орієнтації на трансдисциплінарний синтез у мистецькій освіті; принцип онтологічного плюралізму, спрямованого на формування різних типів мислення.

Розвиток музично-педагогічної думки минулих десятиліть сприяв якісним новоутворенням та застосуванню системного підходу до розкриття змісту теорії і практики музично-педагогічної освіти. Українські учені зробили значний крок вперед у розвитку музично-педагогічної думки в Україні, характерними ознаками якої були професійна підготовка студентів вищих навчальних закладів до викладання музики та художньо-естетичного виховання молоді засобами музичного мистецтва. Було створено низку науково-педагогічних *концепцій*: проблема музичного сприймання та його впливу на розвиток культури майбутнього учителя (О.Рудницька); феномен музичного сприймання, обґрунтування художньо-педагогічного спілкування як інтегративного методу формування музичного сприймання (О.Ростовський); формування естетичних відносин засобами музичного мистецтва між вчителями та учнями (Л.Коваль); обґрунтування предметно-інтегративної моделі загальної мистецької освіти, створення концепції художньо-естетичного виховання молоді (Л.Масол); дослідження процесу орієнтації майбутніх педагогів-музикантів на цінності музичної культури в умовах навчання та організації довілля (В.Драпіяка); формування духовного потенціалу особистості як інтегративного явища (О.Олексюк); професійно-педагогічна підготовка вчителів художньої культури (О.Щолокова); обґрунтування методологічних засад, принципів, педагогічних умов, методів, виявлення основних закономірностей викладання мистецьких дисциплін у вищих і середніх навчальних закладах (Г.Падалка); дослідження та узагальнення емпіричного досвіду розвитку музично-естетичного виховання суспільного процесу другої половини ХІХ – початку ХХ століття (О.Михайличенко); концепція професійного становлення майбутніх учителів мистецьких дисциплін у вищих педагогічних навчальних закладах (В.Орлов); концепція української фортепіанної школи ХХ століття (Н.Гуральник); розвиток музично-педагогічної освіти в Польщі у ХХ столітті (Г.Ніколаї); роль мистецтва в системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання (О.Отич); психолого-педагогічні основи формування в молоді естетичного ставлення до музики (В.Бутенко); розвиток музично-педагогічної в Україні в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття, пов'язаний зі становленням музично-педагогічних факультетів, на яких здійснювалась професійно-педагогічна підготовка вчителів музики для ЗНЗ (В.Черкасов).

Література основна: 2, 5, 6.

Література додаткова: 1, 3, 4, 8, 9.

Семінар 2. Парадигмальні підходи та принципи теорії музичної освіти

1. Охарактеризуйте сучасні парадигмальні підходи в теорії музичної освіти.
2. Обґрунтуйте принципи теорії музичної освіти.
3. Розкрийте зміст однієї із науково-педагогічних концепцій українських учених.

Література основна: 2, 5, 6.

Література додаткова: 1, 3, 4, 8, 9.

Модульна контрольна робота № 1

Дати відповіді на такі питання:

1. Дайте визначення мети та завдань курсу «Теорія музичної освіти».
2. Охарактеризуйте базові поняття курсу.
3. Обґрунтуйте принципи теорії музичної освіти.
4. Розкрийте зміст однієї із науково-педагогічних концепцій українських учених.

Лекція 3. Закони і закономірності музичної освіти

План:

1. Закони і закономірності музичної освіти.
2. Припущення, постулати і аксіоми в теорії музичної освіти.
3. Теоретичні моделі сучасної музичної освіти.

Закон втілює об'єктивне, всезагальне, усталене відношення між явищами і процесами. В основі класифікації законів нами використовується життєвий досвід особистості, який ґрунтується на системі відношень: об'єктивна реальність, педагог, попередній досвід учня та особистість учня. Виходячи з цього, вибудовуються закони, узагальнені А. Новіковим: *закон трансляції культури*: людина в процесі мистецької освіти оволодіває культурою людства; *закон соціалізації*: тільки в спілкуванні з іншими людьми індивід набуває свою духовну сутність; *закон наступності*: в зоні найближчого розвитку особистості знаходиться той новий життєвий досвід, який логічно підготовлений його попередньою освітньою діяльністю; *закон самовизначення*: в процесі освіти визначальну роль відіграє самовизначення особистості.

До *закономірностей*, які лежать в основі музично-освітнього процесу відносяться дидактичні й виховні, психологічні та музикознавчі, а саме:

➤ Музика може виконати свою естетичну, пізнавальну і виховну роль лише тоді, коли діти навчаються по-справжньому чути її і міркувати над нею.

➤ Змістовність пізнання художнього світу твору залежить від духовного багатства особистості, її художнього досвіду.

➤ Якщо музичний твір не приносить учневі художньої насолоди, він не виявить естетичного впливу на його духовний світ.

➤ Мета музичної освіти визначає зміст і методи роботи.

➤ Ефективність музичного навчання залежить від ставлення до учня як до основної ланки педагогічного процесу.

➤ Сприятливий і доброзичливий психологічний клімат у класі поглиблює

колективне сприймання і виконання музики.

➤ Педагогічний вплив учителя залежить від уміння зацікавити дітей музикою, обрати доцільну форму спілкування.

Постулати та аксіоми - вихідні, незалежні, несуперечні і повні твердження або положення наукових теорій, що при аксіоматичній або дедуктивній побудові теорій приймаються за істинні, і з яких виводяться, за прийнятими у них правилами виводу, всі інші положення (основні абстракції). Істинність аксіом і постулатів доводиться не в рамках даних теорій, а в інших теоріях.

Гіпотеза — це припущення, яке перевіряють експериментально з можливих розв'язань проблеми. З точки зору логіки, гіпотеза — прийом пізнавальної діяльності людини, форма мислення, що являє собою здогад, тобто, положення, яке тимчасово вважається можливо істинним, поки не встановлена істина. У практичній площині гіпотеза може визначатися як форма розвитку знань, що являє собою обґрунтоване припущення, висунуте з метою з'ясування властивостей і причин досліджуваних явищ. Як правило, гіпотеза висловлюється на основі ряду спостережень (прикладів), котрі підтверджують її, і тому виглядає правдоподібно.

У залежності від основних видів художньої діяльності можна виокремити такі моделі змісту мистецької освіти: *наукоцентована модель* змісту мистецької освіти спрямована на розвиток *науково-пізнавальної та науково-дослідницької компетентностей*. Ця модель посідає важливе місце в сучасній картині світу, в становленні особистості майбутнього фахівця та його успішної соціалізації. Основне джерело такої моделі – мистецтвознавча наука та педагогіка мистецтва; *компетентнісна модель* акцентує увагу на професійній компетентності майбутнього фахівця. Відповідно джерело змісту мистецької освіти – комунікативні практики, художня творчість та етномистецькі традиції; *культуроцентована модель* змісту спрямована на залучення студентів до різних видів художньої діяльності з метою самоідентифікації особистості в культурі і формування особистого досвіду культуротворчості.

Кожна з названих моделей змісту мистецької освіти може бути реалізована в різних освітніх парадигмах. У гуманістичній парадигмі вище названі моделі змісту мистецької освіти не протиставляються, а інтегрують найцінніші ідеї розвитку сучасної мистецької освіти.

Література основна: 1, 2, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 7, 9.

Семінар 3. Закони і закономірності музичної освіти

1. Дайте визначення поняттю «закон» в теорії музичної освіти. Обґрунтуйте закони узагальнені А. Новіковим.

2. Охарактеризуйте закономірності, які лежать в основі музично-освітнього процесу.

3. Розкрийте особливості одної з теоретичних моделей сучасної музичної освіти.

Література основна: 1, 2, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 7, 9.

Лекція 4. Функції музичної освіти

План:

1. Зміст і характеристика функцій музичної освіти.
2. Педагогічні умови оптимізації змісту музичної освіти.
3. Тенденції розвитку сучасної музичної освіти.

Функції навчально-художньої діяльності (за Г.Падалкою): *мотиваційно-пізнавальна* – полягає в спонуканні особистості учня до самовизначення, формування власної життєвої позиції, світогляду, усвідомленого ставлення до себе і до світу; *культурологічна* – орієнтує навчальну діяльність на розвиток загальної та художньої культури учнів; *пізнавальна* – передбачає залучення особистості до цілісно-образного пізнання світу; *комунікативна* – завдяки якій учні отримують можливість художнього полісуб'єктного спілкування; *творчо-спонукальна* – музичного навчання передбачає активізацію творчих підходів особистості до життєдіяльності; *гедоністична* – передбачає акцентування ролі естетичної насолоди в сприйнятті і творенні мистецтва; *релаксаційна (психологічна розрядка)* – дослідження людинотворчих потенцій музичної навчальної діяльності, релаксаційний та рекреаційний вплив на особистість.

Педагогічні умови оптимізації змісту музичної освіти: орієнтація особистості на збереження та відтворення духовного потенціалу нації; посилення гуманістичної функції освітнього процесу; розвиток мистецької компетентності на основі включення особистості в соціокультурну діяльність.

У музичній освіті останніх років пріоритетними *тенденціями розвитку* стають: гуманізація (полягає в утвердженні людини як найвищої цінності, тобто особистісно орієнтоване навчання, стверджує створення нового зразка музичної освіти, орієнтованої на особистість учня); фундаменталізація (як пріоритет галузей і методів пізнання; забезпечує багатопрофільність, вихід у суміжні сфери, сприйнятливості до інновацій, здатність до продуктивної переробки інформації і творчого пошуку); гуманітаризація (покликана формувати духовність особистості, планетарне мислення, художню картину світу; самовизначення особистості в музичній культурі є стрижневою лінією гуманітаризації); національна спрямованість (полягає в органічному поєднанні музичної освіти з історією і традиціями українського народу, у збереженні і збагаченні національних цінностей); перехід від інформативних форм до активних методів музичного навчання (передбачає використання наукового пошуку, проблемного підходу, мультимедійних технологій, інноваційних моделей, які активізують інтелектуальну діяльність); створення умов для творчої самореалізації учнів (передбачає самоактуалізацію творчого підходу, дає можливість особистості пережити радість творчого досягнення); безперервність музичної освіти (дає змогу постійно поглиблювати підготовку, досягати цілісності і послідовності в музичному навчанні і вихованні); органічне поєднання музичного навчання, виховання і розвитку (сприяє формуванню цілісної, гармонійно розвиненої особистості); відкритість системи музичної освіти.

Сучасні тенденції розвитку вітчизняної музично-педагогічної освіти (за В. Черкасовим): 1) усвідомлення того, що основою розвитку суспільства та його економічного добробуту є освіта; 2) оптимізація навчальної діяльності студентів усіх рівнів мистецьких навчальних закладів; 3) запровадженням

диференційованого підходу в навчанні; 4) пошук нових подвійних спеціальностей, які формують фахівця нового покоління й дають змогу зайняти пристойне місце в освітньому соціумі; 5) впровадження в освітнє середовище сучасних інформаційно-комунікативних технологій навчання; 6) доцільність планування підготовки вчителів музичного мистецтва в кожному окремому регіоні; 7) запровадження комерційного навчання, що спричинило певні складнощі щодо набору студентів у мистецькі навчальні заклади.

Література основна: 2, 3, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 5, 9.

Семінар 4. Функції музичної освіти

1. Дайте характеристику функцій музичної освіти.
2. Обґрунтуйте педагогічні умови оптимізації змісту музичної освіти.
3. Охарактеризуйте сучасні тенденції розвитку вітчизняної музично-педагогічної освіти (за В. Черкасовим).

Література основна: 2, 3, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 5, 9.

Модульна контрольна робота № 2

Дати відповіді на такі питання:

1. Охарактеризуйте закономірності, які лежать в основі музично-освітнього процесу.
2. Розкрийте особливості одної з теоретичних моделей сучасної музичної освіти.
3. Дайте характеристику функцій музичної освіти.
4. Охарактеризуйте сучасні тенденції розвитку вітчизняної музично-педагогічної освіти (за В. Черкасовим).

4. Навчально-методична карта дисципліни «Теорія музичної освіти»

Разом: 60 год., лекції – 8 год., семінарські заняття – 8 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I			
Назва модуля	«Методологічна засади теорії музичної освіти»			
Кількість балів за модуль	118 балів			
Теми лекцій (4 балів)	Теорія музичної освіти як форма організації наукового знання та навчальна дисципліна (1 бал)	Парадигмальні підходи та принципи теорії музичної освіти (1 бал)	Закони і закономірності музичної освіти (1 бал)	Функції музичної освіти (1 бал)
Теми семінарських занять (44 бали)	Теорія музичної освіти як форма організації наукового знання та навчальна дисципліна (1 +10 балів)	Парадигмальні підходи та принципи теорії музичної освіти (1 +10 балів)	Закони і закономірності музичної освіти (1 +10 балів)	Функції музичної освіти (1 +10 балів)
Самостійна робота (20 балів)	(5 балів)	(5 балів)	(5 балів)	(5 балів)
Поточний контроль (50 балів)	Модульний контроль (25 балів)		Модульний контроль (25 балів)	

Загальна кількість балів – 118.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Питання для самостійної роботи	К-ть годин	Л-ра	Академічний контроль	Бали
Модуль I «Методологічна засади теорії музичної освіти»					
Тема 1.1	Визначте та охарактеризуйте структурні елементи теорії музичної освіти.	10 год.	Л.о.– 2, 4, 5. Л.д. – 3, 4, 5, 9.	Контроль на семінарському занятті, підготовка повідомлень, опитування	5
Тема 1.2.	Охарактеризуйте принципи теорії музичного освіти.	10 год.	Л.о. – 2, 5, 6. Л.д. – 1, 3, 4, 8, 9.	Контроль на семінарському занятті, підготовка повідомлень, опитування	5
Тема 1.3.	Зробіть порівняльну характеристику моделей змісту мистецької освіти.	10 год.	Л.о.– 1, 2, 4, 5. Л.д. – 3, 4, 7, 9.	Контроль на семінарському занятті, підготовка повідомлень, опитування	5
Тема 1.4.	Обґрунтуйте педагогічні умови оптимізації змісту музичної освіти.	10 год.	Л.о.– 2, 3, 4, 5. Л.д. – 3, 4, 5, 9.	Контроль на семінарському занятті, підготовка повідомлень, опитування	5
	Разом	40 год.			20

6. РОЗРАХУНОК РЕЙТИНГОВИХ БАЛІВ ЗА ВИДАМИ ПОТОЧНОГО (МОДУЛЬНОГО) КОНТРОЛЮ

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування лекційних занять	1	4	4
2	Відвідування семінарських занять	1	4	4
3.	Робота на семінарських заняттях	10	4	40
4.	Модульна контрольна робота	25	2	50
5.	Самостійна робота	5	4	20
Всього		118		

Навчальні досягнення з дисципліни «Теорія музичної освіти» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, в якій зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення в європейську (ECTS) шкалу подано у таблиці.

У процесі оцінювання навчальних робіт застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, співбесіда.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове опитування; підсумкове письмове опитування.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів, то семестрові оцінки визначаються в установленому порядку в межах стобальної шкали, а підсумкова – як середня зважена оцінка.

Форми проміжного контролю визначаються кафедрою самостійно і чітко прописуються в робочій навчальній програмі.

Кількість балів, яку студент набрав під час вивчення дисципліни, оголошується на останньому практичному (семінарському, лабораторному) занятті.

Результати проміжного та підсумкового контролю знань зазначаються у відомості обліку успішності, а загальна підсумкова оцінка – в індивідуальному навчальному плані студента (ІНПС).

Семестровий контроль в Університеті здійснюється у формі, передбаченій навчальним планом.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Розподіл балів, що присвоюються протягом вивчення дисципліни «*Теорія музичної освіти*».

Поточне тестування та самостійна робота				МКР		Разом
Змістовий модуль I				50		118
T1	T2	T3	T4	МКР 1	МКР 2	
17	17	17	17	25	25	

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) **Методи стимулювання інтересу до навчання:** навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

2) **Методи стимулювання мотивації до навчально-пізнавальної діяльності:** забезпечення успіху в навчанні.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;

- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- ✓ екзаменаційні тестові питання з навчальної дисципліни «Теорія музичної освіти».

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта : теорія і практика : монографія / Л. М. Масол. – К. : Промінь, 2006. – 432 с.
2. Олексюк О. М. Музична педагогіка : навч. посіб. / О. М. Олексюк. – К. : Київ.ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. – 248 с.
3. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). / Г.М. Падалка. – К. : Освіта України, 2008. – 274 с.
4. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч. – метод. посібник / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – 640 с.
5. Черкасов В. Ф. Музично-педагогічна освіта України на межі двох тисячоліть(1991–2010 рр.). Навч. посібник. – Кіровоград: ТОВ «Імекс-ЛТД», 2011. – 380 с. ISBN 978-966-189-054-0.
6. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти : [підручник] / Володимир Черкасов – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – 528 с.

Додаткова:

1. Болгарський А. Г. Деякі аспекти формування художньо-творчих вмінь у майбутнього вчителя музики // Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практики: Зб. наукових праць / ред. кол. : Н. В. Гузій (відп. ред.). – К. : УДПУ, 1997. – С. 290 – 293.
2. Выготский Л. С. Психология искусства / Л. С. Выготский. – М. – Педагогика, 1987. – 150 с.
3. Крюкова В. В. Музыкальная педагогика / В. В. Крюкова. – Ростов н/Д. : Феникс, 2002. – 288 с.
4. Маслоу А. Самоактуализация личности и образование / А. Маслоу. – К. – Д., 1994. – 49 с.
5. Медушевский В. В. Онтологические основы интерпретации музыки / В. В. Медушевский // Интерпретация музыкального произведения в контексте культур. – М., 1994. – С. 3 – 10.
6. Методика воспитательной работы : уч. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Л. А. Байкова, Л. К. Гребенкина, О. В. Еремкина и др.; под ред. В. А. Слостенина. – М. : Академия, 2002. – 144 с.
7. Музыкальное образование в школе : уч. пособие для студентов муз. фак. и отд. высш. и сред. учеб. заведений / Л. В. Школяр, В. А. Школяр, Е. Д. Критская и др. : под ред. Л. В. Школяр. – М. : Академия, 2001. – 232 с.
8. Настольная книга школьного учителя-музыканта. – М. : ВАЛДОС, 2000. – 336 с.

9. Олексюк О. М., Ткач М. М. Педагогіка духовного потенціалу особистості : сфера музичного мистецтва : навч. посіб. / О. М. Олексюк, М. М. Ткач. – К. : Знання України, 2004. – 264 с.

10. Отич О. Мистецтво у змісті професійної підготовки майбутнього педагога професійного навчання / О. Отич. – Полтава : Інтер Графіка, 2005. – 200 с.

11. Психология музыкальной деятельности : теория и практика : уч. пособие для студентов муз. фак. высш. пед. учеб. заведений / Д. К. Кирнавская, Н. И. Киященко, К. В. Тарасова и др.; под ред. Цыпина Г. М. – М. : Академия, 2003. – 368 с.

12. О. Я. Музична педагогіка. Навчальні програми, методичні рекомендації та матеріали: навч. посібник / О. Я. Ростовський. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2008. – 191 с.

Інтернет джерела:

1. Падалка Г. М. Музична педагогіка [Електронний ресурс] : [Курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти.] / Г. М. Падалка. – Київ. – Електрон. Дані. –Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/1242958/>

2. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі [Електронний ресурс] : [підручник.] / О. Я. Ростовський. – Електрон. Дані. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/938464/>

3. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти [Електронний ресурс] : [навч. – метод. посібник.] / О. Я. Ростовський. – Електрон. Дані. – Режим доступу : <http://www.dk-books.com/upload/iblock/463/46363f45b4693172713f6dd6e16f7d2d.pdf>

4. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти [Електронний ресурс] : [підручник] / В. Ф. Черкасов. –Електрон. Дані. Режим доступу : https://bohdan-books.com/userfiles/file/books/lib_file_197604469.pdf